

НАПрН України. 2023. URL: <https://ivpz.kh.ua/wp-content/uploads/2023/10/%D0%9E%D0%9D%D0%9F-2023-2024.pdf>

5. Hard skills та soft skills у кар'єрі молодого науковця. Вебінар. <https://www.youtube.com/watch?v=WW3wcbxmeJM>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-331-9-27>

## **РОЛЬ НАУКОВОГО СЕМІНАРУ В ПІДГОТОВЦІ ЗДОБУВАЧІВ ТРЕТЬОГО РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

**Карліна О.М.**

*кандидат історичних наук,  
доцент кафедри всесвітньої історії  
Волинський національний університет імені Лесі Українки  
м. Луцьк, Україна*

У ході підготовки здобувачів третього рівня вищої освіти науковий семінар може виконувати кілька функцій. Найперше він слугуватиме майданчиком перевірки гіпотез й обговорення результатів наукових досліджень.

Іншою важливою функцією семінару є виявлення цікавих спільних наукових проєктів для подальшої реалізації. Історики переважно займаються індивідуальними дослідженнями. Однак у гуманітаристиці можливі колективні проєкти. Насамперед ідеться про порівняльні історичні дослідження. Саме на семінарі виявляються такі напрями і потенційні учасники дослідження. До прикладу, схожі теми з порівняльної історії можуть бути в істориків і культурологів, істориків і політологів, істориків й антропологів.

Семінар за участю науковців із зарубіжних університетів сприяє розвитку міжнародної наукової кооперації, яка реалізується в проведенні спільних конференцій, підготовці колективних монографій, виданні історичних джерел.

На наукових семінарах відкривається для аспірантів кухня історика, показується, як формулюють проблему і напрями нових досліджень.

Наукові семінари – це також спосіб інтегрувати аспірантів у колективи кафедр та факультету. На засіданнях кафедр не завжди виходить обговорити наукові досягнення. Регулярні семінари дозволяють краще пізнати своїх колег і поговорити про зміст спільної наукової діяльності.

Важливо, щоб семінар мав назву, яка би відображала коло проблем для його роботи. Наприклад, «Предметне поле історії» або «Межі історії».

Без наукових семінарів неможливе академічне життя. Вони – важлива частина академічної культури і один із гнучких її інструментів. Організувати семінар дещо легше, ніж круглий стіл чи конференцію. Одночасно його можна пристосувати до завдань різного рівня – від підготовки з кількох семінарів колективної монографії кафедри чи факультету до конкретніших, наприклад, семінар з новітніх методів історичного дослідження. На відміну від конференції, де доповідачі завжди обмежені в часі презентації наукового доробку, семінар дозволяє представити свою тему досить розлого і отримати багатоплановий фідбек, в тому числі проблемний і критичний. Отримання такого фідбека в процесі роботи над темою або на стадії завершення підготовки дисертації для аспіранта неоціненно, як і для будь-якого науковця, коли, до прикладу, обговорювався чернетковий варіант майбутньої монографії. Для самих учасників такого семінару розгорнуте обговорення завжди є перевіркою їхніх теоретичних можливостей і конкретних знань. Особливо яскраво це видно на семінарах міждисциплінарного характеру, там, де межі дисципліни не захищають доповідачів від складних питань. Тому науковий семінар – це й багато в чому вияв професіоналізму кафедри/кафедр, своєрідна платформа, на якій різними учасниками твориться наукова історія.

Семінар повинен бути ретельно підготовлений. Попередньо можна докладно обговорювати тему і тези доповідей у вузькому колі, перш ніж виносити їх на публічний семінар. У ході такого обговорення може виявитись, що тема надто вузька або мало перспективна для дослідження. Може бути й навпаки: одна проблема обговорюється на кількох семінарах і закінчується колективною монографією.

Важливо, щоб на семінарах виступали як відомі науковці, так молоді дослідники й аспіранти. Попередньо слід розсилати тези й матеріали до доповіді; на кожний семінар назначати модератора; запрошувати опонентів для розгорнутих виступів; дотримуватись принципу міждисциплінарності. Незмінною повинна бути атмосфера доброзичливої зацікавленості й щирого наукового азарту. Семінари можуть бути як справжньою інтелектуальною пригодою з великою чисельністю учасників, результат якої наперед невідомий, так і бути камерним, мати попередній робочий характер.

На науковому семінарі аспіранти у вузькопрофільному товаристві мають можливість викласти результати своїх досліджень, принести на обговорення свої перші статті тощо; поглибити свої вміння критично працювати з джерелами, навчитися академічної коректності та етики, оформлювати опрацьований матеріал у теоретично цілісний і системний науковий текст з дотриманням наукового стилю. Науковий семінар сприяє формуванню академічної комунікативної культури аспірантів, уявлень про сучасний стан наукових досягнень в гуманітаристиці, індивідуального стилю науково-дослідної

діяльності; знайомить зі специфікою науково-дослідної роботи, з вимогами до наукового тексту, з технологією ведення наукової дискусії; підвищує науковий кругозір, розвиває практичні й творчі навички; стимулює зростання інтересу до наукової роботи.

Регулярні виступи аспірантів на семінарі сприяють розвитку вмінь підготовки наукових доповідей на конференціях різних рівнів і спілкування з аудиторією.

За своєю природою науковий семінар – це інтегрована форма навчання, адаптована до сучасних реалій, яка дозволяє поєднати формування значимих для майбутнього дослідника компетенцій з активним науковим пошуком; здійснити як апробацію окремих розділів дисертації, так і узагальнити результати своєї роботи. Разом з тим семінар дозволяє перевірити систематичність науково-дослідної роботи аспіранта, визначити якість її виконання, рівень готовності аспіранта до захисту дисертації.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-331-9-28>

## **АКМЕОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ДОКТОРІВ ФІЛОСОФІЇ**

**Кузьменко А.О.**

*кандидат філологічних наук, доцент,  
доцент кафедри іноземної філології, перекладу та професійної мовної підготовки  
Університету митної справи та фінансів*

*Дніпро, Україна  
anastasiakuzmenko90@gmail.com  
orcid.org/0000-0003-1189-1438*

Акмеологічний підхід у процесі підготовки майбутніх докторів філософії посідає провідну роль. Завдяки ньому формується соціалізована особистість, яка зможе реагувати на швидкоплинні зміни соціального організму та суспільства загалом. Самовдосконалення протягом всього життя, формування чіткої мотивації щодо необхідності постійного саморозвитку, проектування особистості на досягнення успіху стануть запорукою постійного поновлення та розвитку життєвих сил майбутнього доктора філософії, його якісної академічної діяльності.

Сучасні вимоги до майбутніх докторів філософії передбачають здатність до неперервної освіти та самовдосконалення. Змінився акцент і на перший план вийшли педагогічна майстерність у формуванні особистості здобувача третього рівня освіти через показ міждисциплінарних зв'язків, формування вміння пошукових операцій та подальшого аналізу інформації, розвиток критичного мислення та под.